

یکشنبه، هفدهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و نود و شش

سال اول- شماره اول

Telegram.com/anjoman-feghh

صاحب امتیاز: انجمن علمی فقه و مبانی

حقوق پردیس فارابی دانشگاه تهران

مدیر مسئول: هانیه نیازی

سر دبیر: سید حامی میرقربانی

طراح و ویراستار: پارسا صادقی

زمینه انتشار: علمی- تخصصی

سرمقاله

سید حامی میرقربانی

انتخابات؛ مفهومی سیاسی-حقوقی

محمد مهدی فلاحی

ما ز یاران چشم یاری داشتیم

خود غلط بود آنچه میپنداشتیم

شیوه چشمت فریب جنگ داشت

ما غلط کردیم و صلح انکاشتیم!

شاید باورت نشود اما باور کن که می دانم مشغول به چه فکری و مخدوش به چه چیزی!.. آری؛ اینکه کلمه "استصحاب" به چه معنی است؟! چرا از بین این همه کلمه "استصحاب" را انتخاب کردند؟! و شاید هم بررسی دلیل این انتخاب چیست؟!

بدون شک دوستان فقهی و حقوقی مان یا سایر دوستانی که دستی در فقه و حقوق از نوع اسلامی اش دارند با دیدن و شنیدن این کلمه ناخودآگاه یاد "اصل استصحاب" می افتند و دالانی پشت دالان، فوج فوج مباحثی از اصول فقه به ذهن مبارک شان متبادر می شود و در دریای مواج علم اصول و فقه غرق می شوند؛ آنگونه که دیگر نجات ممکن نیست و مانع شدن از معراج محال! کثرت مطالعه دوستان، خود حاکی از این امر دارد و اتفاقا نیاز به اثبات هم ندارد! اینبار البینه علی المنکر است!!

اما متأسفانه و با عرض پوزش از تمامی دوستان خصوصا از نوع کثیرالمطالعه آن! باید عرض کنم که مراد از استصحاب در اینجا اصطلاح فقهی-حقوقی آن نیست بلکه مقصود چیز دیگری است و وصال چیز دیگری!

"استصحاب" کلمه ای است که بسان سایر لغات فارسی، عربی است و در لغت به معنی "طلب یاری و همراهی خواستن" است و فی الواقع مرادمان از "استصحاب" نیز همین است و جز این نیست. طلب یاری به علمی که فراموش کرده ایم هدف آن چه بوده است و برای چه آمده؛ فراموش کرده ایم که چرا دینمداری مان به این وضعیت افتاده است و تنفرها افزایش یافته؛ فراموش کرده ایم که اسلام برای چه آمده است و برای چه نازل گشته؛

فراموش کرده ایم که فقه هرگز هدف نبوده و هدف های اسلام بر ایمان تنزل یافته؛ آری، ما فراموش کرده ایم که اسلام تمامش اخلاق است و جز اخلاق و عشق هدف دیگری ندارد، جز آزادی و آزادی مقصودی ندارد و جز معرفت و کمال نهایتی ندارد.

و اینک ما فقه را بسان مرکب راهواری می دانیم که تعدبلش به دست فقهاست و رام کردن آن نیز به دست فقها؛ پس باید یاری بخواهیم از کسانی که در دین و آیین شان می اندیشند و خردورزانه تفقه می کنند.

من از مفصل این نکته مجملی گفتم

تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل

والسلام علیکم و رحمه الله برکاته

والعاقبة للمتقين

انتخابات جمع واژه ی عربی "انتخاب" است که از ریشه ی "نخب" گرفته شده؛ سره نویسان فارسی، انتخابات را معادل "گزیدمان" و یا "گزینمان" در زبان فارسی میدانند اما در اصطلاح علوم سیاسی انتخابات یک فرآیند تصمیم گیری رسمی، در سرزمین مشخص است، که این تصمیم گیری بر عهده مردم همان سرزمین میباشد و طی آن مردم یا بخشی از مردم برای اداره امور خود شخص یا اشخاصی را برای تصدی مقام رسمی به "مدت معلوم" بر میگزینند در تعریف دیگری از انتخابات گفته شده است ((انتخابات مجموعه عملیاتی است که در جهت گزینش فرمانروایان یا تعیین ناظرانی برای مهارت قدرت تدبیر شده است.))

شرکت در انتخابات "آزاد" و "منصفانه" یکی از شیوه های مشارکت سیاسی است که تا حدی زمینه تحقق و توسعه مشارکت سیاسی مردم را فراهم می آورند و آن را تضمین می کنند. از این دیدگاه شرکت در انتخابات "حق" مردم است؛ اما اگر مردم را مسئول سر نوشت خود و سرزمین خود بدانیم، میتوان گفت شرکت در انتخابات یک "تکلیف" همگانی برای مردم است.

از منظر حقوقی انتخابات ابزاری است که بوسیله آن می توان اراده شهروندان را در شکل گیری نهادهای سیاسی و تعیین متصدی اعمال اقتدار سیاسی مداخله داد. کاربرد انتخابات به عنوان ابزاری برای گزینش نمایندگان در دموکراسی های نیابتی امروزی با شیوه ای که در کهن الگوهای دموکراتیک مثل آتن باستان رواج داشت متفاوت است. در عهد باستان انتخابات بیشتر زیر نظر نهادهای الیگارشی یا گروه سالارانه بودند و بسیاری از سمت های سیاسی توسط قرعه اختصاص می یافتند.

امروزه به دلیل غیر ممکن بودن دموکراسی مستقیم، دولت ها برای اجرای "دموکراسی نیابتی" از روشی به نام "انتخابات" استفاده میکنند. گاهی همه پرسی را با انتخابات اشتباه می گیرند در حالی که انتخابات به منظور گزینش یک یا چند شخصیت حقیقی است، در حالی که "همه پرسی" به جریانی گفته می شود که طی آن حکومت ها پرسش ها یا اصلاحیه های قانونی را در شرایط خاص در اختیار مردم قرار می دهند، تا مردم یک یا چند مورد را انتخاب کنند.

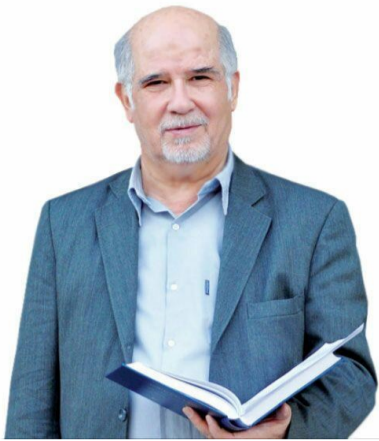
در نگاهی گذرا به تاریخ انتخابات باید گفت: انتخابات از زمان یونان باستان، روم باستان و در طول قرون وسطی برای انتخاب رهبرانی چون امپراتور روم مقدس و پاپ برگزار می شده است. اعراب نیز برای انتخاب خلیفه از نوعی انتخابات استفاده می کردند. انتخابات امروزی که شامل گزینش همگانی مقامات رسمی دولتی است تا سده هفدهم میلادی که اندیشه دولت نیابتی در شمال آمریکا و اروپا شکل گرفت ایجاد نشده بود.

برای بررسی حقوقی-سیاسی انتخابات لازم است اجزای تشکیل دهنده یک انتخابات را تجزیه و تحلیل کنیم که در ذیل به آن خواهیم پرداخت: برگزار کنندگان (دولت، ستادها، احزاب و گروه هایی که نامزدها به آنان وابسته اند) انتخاب شوندگان (نامزدهای انتخاباتی که احیانا وابستگی گروهی دارند و در کنار ویژگی های شخصی ممکن است سوابق مدیریتی و خدمتی هم داشته باشند) نامزدی که وابستگی به گروه و حزب نداشته باشد، به عنوان "نامزد مستقل" خوانده میشود. انتخاب کنندگان (کسانی که برای واگذاری قدرت و انتقال آن به نامزدهای انتخاباتی وارد عرصه انتخابات می شوند که معمولا مردم هستند) اینان واجد شرایط رای دادن هستند که ممکن است وابستگی جزئی یا گرایشی نسبت به احزاب و گروه ها یا نامزدها داشته باشند و برپایی این گرایش و میزان اطلاعاتی که از موضوع های سیاسی دارند، دست به انتخاب بزنند.

نظام های انتخاباتی (متشکل از قوانینی است که هر کشور برای برگزاری انتخابات وضع کرده و می تواند شامل سن واجدین حق رای دادن یا نحوه گزینش نامزدها برای ورود به عرصه انتخابات باشد) فضای حاکم بر جامعه (موضوع های سیاسی و فضای فرهنگی- اجتماعی حاکم در زمان انتخابات): در واقع بررسی انتخابات و مشارکت انتخاباتی به خوبی چگونگی رابطه متقابل جامعه و دولت را به نمایش می گذارد.

انتخابات و مشارکت سیاسی مردم: شرکت در انتخابات عام ترین، سهل ترین و کم هزینه ترین نوع مشارکت سیاسی است و یکی از معیارهای مناسب برای کشف میزان مشارکت سیاسی مردم ولو به شکل کمی آن می باشد و تا حدودی انگیزه ها و عوامل تشدید کننده مشارکت، همچنین موانع مشارکت مردم را در عرصه فعالیت های سیاسی نشان می دهد.

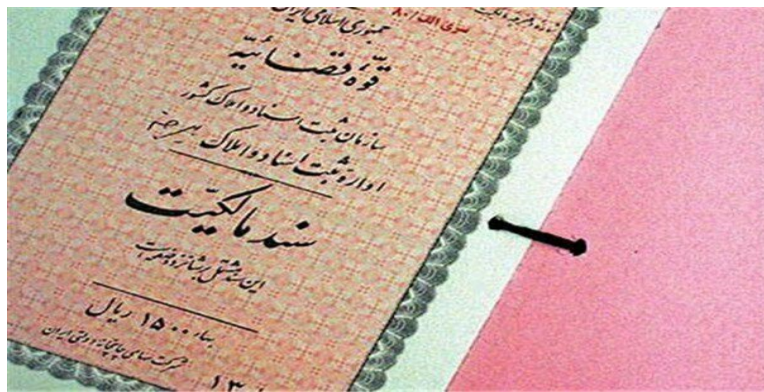
در مورد ماهیت رای، دو نظریه را می توان ذکر کرد. دسته ای رای دادن را حق افراد می دانند (بر مبنای نظریه ی حاکمیت تقسیم شده) و دسته دیگر آن را یک عمل اجتماعی و یک تکلیف برای افراد اجتماع می دانند. (بر مبنای نظریه ی حاکمیت ملی) که باید اساس این تقسیم بندی را در نوع تفکر مردمان آن دانست. کار کردهای انتخابات:

دکتر سیده محمد هاشمی متولد ۱۳۲۰ قمری است. او در ۲۷ سالگی لیسانس حقوق اش را از دانشکده حقوق دانشگاه تهران گرفت و فوق لیسانس حقوق عمومی اش را از انستیتو بین المللی مدیریت عمومی فرانسه در ۱۹۷۲ کسب کرد. هاشمی دکترای حقوق اش را از دانشگاه پاریس یک یا همان پانتئون-سوربن در سال ۱۹۷۵ دریافت کرد. وی از جمله افرادی است که نقد جدی بر قانون اساسی موجود دارد و در کتاب دو جلدی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به ارائه آرای خود می پردازد.

مشاغل:

شغل قبلی: استاد پایه ۲۴ و مدیر گروه حقوق عمومی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی
شغل فعلی: استاد بازنشسته
اشتغال بین المللی: عضو گروه کار بازداشت های خودسرانه کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد
اشتغال حقوقی: وکیل پایه یک دادگستری
اشتغال بین المللی: عضو گروه کار بازداشت های خودسرانه کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد
فعالیت اجتماعی: عضو شورای عالی کمیسیون حقوق بشر اسلامی (نهاد ملی)
از برخی کتب معروف پروفیسور هاشمی می توان به موارد زیر اشاره کرد:
۱- حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران (جلد اول: اصول و مبانی کلی نظام)
۲- حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران (جلد دوم: حاکمیت و نهادهای سیاسی)
۳- حقوق بشر و آزادیهای عمومی

در طول تاریخ، املاک و اراضی منشأ قدرت و ثروت بوده اند و به نوعی خاستگاه وجودی هرانسانی در محل و مکانی از این کره خاکی ایجاد گردیده و به همین جهت، علاقه و ارتباط نزدیکی بین انسان و محل زندگی او وجود دارد. علاوه بر این، هر کشوری که اراضی بیشتری تحت سیطره ی حکومتی خود دارد و قلمرو مرزی او پهنه ی گسترده تری را فرا گرفته است وبالطبع از قدرت و منابع بیشتری برخوردار خواهد بود.

دولت ها، برای حفظ این حقوق و احترام به مالکیت های فردی اشخاص بر املاکشان، هر یک سیستم ثبتی مناسبی پیش بینی نموده اند. تخصیص اعتبار به فرآیند ثبت املاک و حمایت های دولتی و حکومتی از املاک و اراضی که طبق این فرآیند به ثبت می رسند، فواید فراوانی را دارا می باشد که در این مقال به برخی از آن ها اشاره می کنیم:

- حفظ استقلال و حاکمیت دولت ها: به لحاظ اهمیت و جایگاه خاصی که زمین و اموال غیر منقول در خصوص حاکمیت دولت ها و حفظ استقلال کشور دارد، هر دولتی از حقوق مسلم خود می داند که در انتقال مالکیت اراضی نظارت و دخالت کند و نسبت به انتقال آن به افراد خارجی حساسیت خاصی نشان دهد و به همین جهت، قالب خاصی را برای انتقال مالکیت املاک مطرح می سازد که همان سند رسمی است تا بر انتقالات آن به اتباع بیگانه احاطه داشته باشد.

- ایجاد امنیت قضایی برای صاحب ملک: تثبیت مالکیت و حفاظت از دارایی مردم، مستلزم وجود ابزاری کارآمد و دقیق است و ثبت املاک و اسناد معاملاتی آن تا هرگاه حقوق موضوع ثبت، مورد اختلاف قرار گرفت، در این زمان، ثبت با آثارش به کار آمده و در خدمت انتظام جامعه قرار گیرد.

- عقیم ماندن نظام ثبتی در صورت عدم ثبت معاملات ملکی پس از ثبت آن: هرچند هر ساله در کشورهای در حال توسعه میلیون ها دلار هزینه فعالیت های ثبت مالکیت و مساحی زمین می گردد اما به دلیل عدم ثبت معاملات بعدی، مجدداً به حالت غیررسمی رجعت نموده اند. به همین جهت، لزوم استمرار و تداوم چنین روندی برای نتیجه دهی و بازدهی نظام ثبتی ضروری است.

- نظام ثبتی وسیله ای برای اطلاع عمومی: این سیستم، امکان دسترسی افراد به اطلاعات مورد نیاز آن ها در هنگام انتقالات املاک و معاملات مربوط را به آن ها می دهد تا با احاطه علمی کامل و در دسترس قرار گرفتن اطلاعات مورد نیاز بتوانند معامله ای مستحکم را ایجاد نمایند.

- توسعه قضایی و قضا زدایی: تأسیس شیوه ها و نظام های تقلیل کننده اختلافات مردم، از مباحث اصلی سیاست قضایی هر کشوری جهت دست یافتن به توسعه قضایی است. ثبت املاک، با استفاده از پیشرفته ترین روش های انفورماتیک و تجهیزات نوین نقشه برداری و کاداستری، ابزاری مناسب جهت اثبات اعمال حقوقی به دست داده و مانع بسیاری از معاملات معارض می گردد. و نیز مانع ورود مدعیان دروغین شده و لذا، دستگاه قضایی از مواجهه با بسیاری از پرونده های بی اساس و متلف وقت نجات می یابد.

- افزایش سرمایه گذاری و رونق معاملات: زمین فاکتور سرمایه ای مهم در اقتصاد تلقی می شود که می تواند بخشی عظیم از سرمایه های داخلی و خارجی را در خود جای دهد هنگامی که مالک ملک از قطعیت مالکیت و در نتیجه آسانی استفاده از آن یا انتقال آن و امنیت اقتصادی لازم بهره مند می شود، این امر عامل محرکی برای سرمایه گذاری در املاک می گردد و به جهت دسترسی به اطلاعات صحیح در مورد املاک و تضمین این اطلاعات توسط دولت، موجب رونق بازار معاملات ملکی خواهد شد.

- افزایش درآمد عمومی از طریق اخذ مالیات: از این جهت که ثبت ملک، موجب ترقی بازار ملک و افزایش فعالیت های اقتصادی می شود، اخذ مالیات از این نقل و انتقالات می تواند وسیله ی افزایش درآمد برای دولت قرار گیرد.

- افزایش اخذ اعتبار بانکی: وثیقه جزء لاینفک تمام بازارهای اعتباری و اخذ وام است و ارائه سند مالکیت به وسیله متقاضی وام و ثبت تمامی معاملات نسبت به آن ملک نگرانی ناشی از تزلزل مالکیت متقاضی را برای بانک ها از بین می برد و امکان داشتن اطلاعات صحیح را در مورد وثیقه به آن ها می دهد و در نتیجه به اعطا وام رغبت می یابند.

- کمک به برنامه ریزی اقتصادی: ثبت ملک در شناسایی نوع و میزان مالکیت ها و اقسام اراضی و برنامه ریزی های اقتصادی و کشاورزی می تواند به دولت کمک کند و با سهولت دسترسی به اطلاعات صحیح مرتبط با مالکیت زمین، حفاظت و اداره منابع ملی را به گونه ای موثر ممکن سازد.

پیشگیری از جرائم: در صورت ثبت املاک و معاملات پس از آن، از بروز بسیاری از جرایم جلوگیری شده و منشأ مهم ایجاد آن ها که ناشی از عدم ثبت و تنظیم اسناد عادی و عدم کنترل و نظارت مناسب بر آن ها می باشد، از بین می رود. از جمله آن ها می توان به جرم فروش مال غیر، زمین خواری و ... اشاره کرد.

* برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد آثار و فواید ثبت املاک به مقاله ی آثار حقوقی و اقتصادی نظام ثبت املاک نوشته محمود صابر و نسربین طباطبایی حساری مراجعه فرمایید.

معرفی کتاب

عنوان کتاب: ولایت فقیه؛ ولایت فقاقت و عدالت

نویسنده: آیت الله جوادی آملی

موضوع: کتابی است که به تبیین و دفاع از نظریه ولایت فقیه در اسلام و فقه امامیه می پردازد. این کتاب ارزنده، توسط انتشارات اسراء به چاپ رسیده است. این کتاب در هفت فصل تدوین شده است.

درضمن؛ اکیدا پیشنهاد می کنیم قبل از مطالعه کتاب فوق؛ کتب

ولایت فقیه (حکومت اسلامی) آیت الله خمینی و مبانی فقهی حکومت

اسلامی آیت الله منتظری را حتما مطالعه بفرمائید؛ چراکه این دو کتاب را مادر و ریشه دیگر کتب تألیفی در این زمینه می دانیم.

برای کسب اطلاعات بیشتر نیز می توانید به پژوهشگران این زمینه در پردیس فارابی؛ جنابان **دکتر محمد جواد ارسطا** و **دکتر سید احمد حبیب** - نژاد مراجعه فرمائید.

۶. طبق ماده ۱۰ قانون مدنی: قراردادهای خصوصی صریحا به رسمیت شناخته شده است و لازم الاتباع می باشد و دیگر لازم نیست افراد توافق های خود را در چارچوب یکی از عقود معین یا به صورت شرط در ضمن یکی از عقود لازم در آورند. عقود معین الزاما عقودی نیستند که در قانون مدنی دارای عنوان و احکام باشند، بلکه هر عقدی که در قوانین موضوعه دارای عنوان و احکام باشد عقد معین نامیده می شود.

۸. منظور از واژه "قانون" در ماده ۱۰ قانون مدنی در عبارت اقراردادهای خصوصی نسبت به کسانی که آن را منعقد نموده اند در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد نافذ است [منظور قوانین آمره (امری) می باشد و مراد قوانین تکمیلی نیست.

* ایرانیان مقیم در خارج و اتباع بیگانهی مقیم در ایران، در احوال شخصیه تابع قانون کشور متبوع خود هستند.

۴. مطابق بند ۱ ماده واحده قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم: در مسائل مربوط به نکاح و طلاق، باید عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهبی که شوهر بیرو آن است در محاکم اجرا شود

۵. طبق ماده ۹ قانون مدنی: مقررات عهدی که بین دولت ایران و سایر دول منعقد می شود؛ در حکم قانون است.

* منظور از واژه "قانون" در ماده ۹ قانون مدنی هم می تواند قانون امری و هم قانون تکمیلی باشد

آموزه های حقوقی * بهرام بکناشی

فصل اول (نکات ماده های ۱۰ تا ۱۰۰ قانون مدنی)

- هرگاه دو قانون عام باشند قانون عام موخر ناسخ قانون عام مقدم است.
- هرگاه دو قانون خاص باشند، قانون خاص موخر ناسخ قانون خاص مقدم است.
- هرگاه یک قانون عام و دیگری خاص باشند قانون عام چه مقدم، چه موخر باشد، قانون خاص در هر صورت مخصص قانون عام می باشد
- قوانین ۱۵ روز پس از انتشار به صورت قاعده ای حقوقی لازم الاجرا می باشند، مگر این که در خود قانون برای آن ترتیب خاصی مقرر شده باشد.
- * احوال شخصیه شامل: نکاح، طلاق، ارث، اهلیت اشخاص می باشد.